UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Musica

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Reg.15.18. Rex Babyloniorum Ezechiæ Regi, 2.Reg.20.12. Aſſyriorum, 2.Par.28.v.21. Tobias Raphaeli. Tob.1.v.1. ... Iudith, Iudith 15.13. Magiſter militiæ Ieremiæ, Ier. ... chodonoſor Daniel, Dan.2.v.48. Ionathas Alexandro, ... 10.60. Magi Chriſto, Matth.2.11. Munerum recuſationis ... pius factæ *exempla*: Abraham, Geneſ. 14.22. Vir Dei, ... ſæus, 2.Reg.5.v.15.16. Dauid, 2.Sam.22.24. Daniel, Dan. ... 1.Macchab.2.18. Petrus, Act.8.20. Muneribus multa ... *exempla*: Iaſon, 1.Macchab.23.v.24. Muneribus inhian... Filii Samuelis, 2.Sam.8.3. Giezi, 1.Reg.5.v.20.21. Cu... ſtodes ſepulchri Chriſti, Matth.28.12. Felix, Act.24.26.

Vide ſupra Donum. Item, Acceptio perſonarum.

Murmuratio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Murmuratio, Græce γογγυσμὸς, ȣ̃, ὁ, & γογγύζω, murmuro, & γογγυστὴς, ȣ̃, ὁ, murmurator dicitur. Dicitur & μονηχὸ, ψιθυρισ-... Hebr. Hamith, Prouerb. 19.17 à verbo *hamah*, tumultua... tumultuoſe, fremuit, vt quum magno in populo con... ingentem ſonum edunt, vt eſt aquarum lene murmur, ... maris, torrentium ad ſcopulos ſtrepitu quodam incurren... Dicitur & *Lacaſch* à verbo *Lacaſch*, muſſitauit, mur... ſuſurrauit, ſubmiſſa voce loquutus eſt. Eſt autem mur... locutio indebito modo facta contra Deum vel factum ...

Murmuratio eſt quædam querela cum impatientia, in his, quæ ... deberet patienter ferre. *ſecundum Poſtillam quandam ſuper ... 1. Cuſtodite ergo vos à murmuratione, quæ nihil pro-...*

... verborum factitium eſt, proprieque de aqua dicitur. ... lenis aquæ ſtrepitus appellatur: ponitur tamen pro ... ſtrepitu. Accipitur plerunque murmuro pro eo, quod ... obloquor & maledico: vnde murmurator, murmura... murmurabundus deſcendunt.

LOCI BIBLICI.

Murmuratio cauenda, 1.Corinth.10.v.10. Philip.2.v.14. 1.Petr.4.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Quoniam auris zeli & indignabunda zeli audit omnia: & tu... murmurationum non abſcondetur. Sap.1.

... murmurauit homo, &c. Thren.3.

... murmurauentis, ſicut quidam eorum murmurauerunt, ... ab exterminatore. 1.Cor.10.

... autem facite ſine murmurationibus, & hæſitationibus, ... querela, & ſimplices filii Dei, ſine reprehenſione in me... nationis prauæ & peruerſæ. Phil.2.

SENTENTIÆ PATRVM.

... nulla re magis Deum offendiſſe ille populus Iudaicus dici-... contra Deum murmurando. *Aug. ſuper Ioan.*

... contra ſupra poſitam ſibi poteſtatem murmurat, liquet, ... eum redarguit, qui eandem homini poteſtatem dedit. *Greg.*

Quiſquis pro peccato percutitur, niſi murmurando renitatur, ... iam iuſtus eſſe inchoat, quo ferientis iuſtitiam non accuſat.

... qui murmurat, ſecundum animam mortuus eſt, qui inſti... modo viuit? *Bern. de conſiderat.*

... quæ ſanæ ſunt, portari non indigent, ac per hoc nec onus ... quoſcunque igitur de tuis inueneris triſtes, puſillanimes, mur-... ipſorum te noueris eſſe abbatem: conſolando, exhortan... increpando agis opus tuum, & portas onus tuum: & portando ... quos ſanando portas. *ibid.*

Diſcat non murmurare, qui mala patitur: etiam ſi ignoret, cur ... patitur. Per hoc quiſque ſe iuſte pati arbitretur: quia ab illo ... cuius nunquam iniuſta iudicia ſunt. *Iſidor. libr.3. de ſummo bono.*

Suſurratio eſt, per quam odioſæ adulationis vel derogationis ſi... quodam alter in alterius odium excitatur. Suſurrare eſt, inter ... diſcordiam ſeminare. *Hugo.*

Qui contentioſus & murmurans extiterit, iuxta arbitrium prio... ... pœniteat, quandiu culpæ qualitas extat. *Chryſoſtomus in ...*

EXEMPLA BIBLICA.

Murmurationis *exempla*: Cain, Geneſ.4.14. Iſraelitæ, Exodi 5.v.21. & 15. & 15.16, v.2. & 16.v.3. Num.11.v.1. & 13.v.31. & 14.2. & 16.41. & 20.3. & 21.5. Deut.1.26. Pharisæi, Matth 9.v.11. & 12, v.2, & 15,2. Marc 2, v.6. Luc. 5.30. Mercenarii, Matth.20,11. Diſcipuli Chriſti, 26, v.8,9. Scribæ & Phariſæi, Marc,2,24. & 7.5. Luc 5.2, & 15.2, & 19.7. Iudæi, Ioan.6, v.41,52. Diſcipuli quidam, v.60. Turba, 7, v.32. Iudas Iſchariothes, 12, v.4.5. Græci aduerſus Hebræos, Actor. 6, v.1. Murmurationis pœnæ *exempla*: Iſraelitæ, Num.11, v.1, & 14.36, & 16, v.49. Maria ſoror Moyſis, 12, v.10.

Vide ſupra Impatientia, Item. Patientia, Dolor.

Muſica.

DEFINITIO ET ETYMOL.

MVſica, Græca dictio eſt, μȣσικὴ, ῆς, ἡ, & μȣσικὸς, ȣ̃, ὁ. muſicus dicitur. Eſt autem Muſica peritia modulationis in ſono cantuque conſiſtens. Tria ſunt genera, quæ circa artem muſicam verſantur. *Vnum* genus eſt, quod inſtrumentis agitur: *aliud*, quod fingit carmina: *tertium*, quod opus carmenque diiudicat. Secundum genus profecto Poetarum eſt, quod non potius ſpeculatione ac ratione, quam naturali inſtrumento fertur. *ſecundum Alpharabium.*

Ars eſt inſpectiua actiuaque, perfecti meli; & inſtrumentum modulatus. *Ariſtides.*

Vel eſt ars concinnitatis vocibus moribusque collocata.

Cognitio concinnitatis in corporibus & motibus conſtituta.

Eſt habitus inſpectiuus, & actiuus, & affectiuus abſoluti meli.

Veteres muſices inuentores conſtat fuiſſe Thraces, Orpheum, Muſæum, Thamyridem, Dirion ciuitas, ſecundum Stephanum, in qua harmoniam à Tamyrrha inuentam referunt.

LOCI BIBLICI.

Muſica inſtrumenta, vt Eccleſiæ ruditati & pueritiæ conuenientia, diuinis olim celebrandis laudibus adhibita, 2.Sam.6.5, 1.Paral.3,8 & 15.16, & 25,1. 2.Paral.5,12, & 32,28, & 29,25. Pſal 33,21, & 43 4. & 57 9, & 71.22. & 81,13. & 92, 4, & 98,5, & 108,3, & 144 9 & 147,7. & 149.3. & 150. v.3.4. Muſicorum inſtrumentorum ſumpta comparatione docetur vſus interpretandi Scripturas, 1.Cor.4.v.7. abuſus tollitur, v.12.

POETARVM DICTA.

Hier. Phaletus Sauonenſis de laude Muſicæ.

Muſica turbatas animas ægrumq; dolorem
Sola leuat merito diuûmq; hominumq; voluptas:
Qua ſine nil iucundum animis, nec amabile quicquam.
Ad cuius numeros ſuperi vertuntur & orbis,
Et cælo radiant ignes quibus emicat ingens
Signifer & leges præſcriptaq; tempora ſeruant:
Hac Phœbus Phœbiq; ſoror duce & aurea cæli
Aſtra ſuos agitant conſtanti fœdere motus.

Politianus in Nutritia.

Iam Thameram cantu doctas anteire ſorores,
Fretum mox cithara damnatum & luminis orbum.

Idem in Epigram.

Cederet huic Thamyras docti certamine cantus,
Cederet aurata Calliopæa lyra.

Menand. in theſauro.

Πολλοῖς ὑπεκκαυμ᾽ ἐς᾽ ἔρωτος μȣσική.
Muſica multis eſt incitamentum amoris.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Ad virtutem pertinere quadam ex parte Muſica putanda eſt: quippe quæ poſſit, vt Gymnaſtica corpus bene conſtituit, ſic animum bene afficere conſuetudine honeſtæ voluptatis: aut certe ad vitæ degendæ rationem prudentiamque aliquid valet. *Ariſt. l.8. de Repub. c.4.*

Muſica à nobis in iis ponitur, quæ ſummam afferunt voluptatem: ſiue nuda ſit, ſiue coniungatur concentu *libr.8. de Republ. capit.5.*

Recte Muſicam & in conſuetudine & congreſſibus, & in vita legenda adhibent homines, quod voluptatis ſit effectrix. Hæc enim ad animi relaxationem valet: omniq; ætati, omnibusq; moribus vſus eius gratus eſt. *ibid.*

Omnium rerum exceptis veris naturis, nulla verius quam numerus & cantus: iræ, clementiæ, fortitudinis, temperantiæ, omniumq; quæ his contraria ſunt, aliorumq; ad mores pertinentium ſimilitudines imaginesque exprimit. *ibid.*

Muſica animi habitum bene conſtituere poteſt. Quod ſi poteſt, certe ea erudiendi inſtituendique ſunt adoleſcentes. Quin etiam ad eorum naturam accommodata eſt, & apta muſicæ diſciplinæ. *ibidem.*

De dol-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

De dulcedine muſica. DIAL. XXXIII.

Franciſci Petrarchæ.

GAV.

Cantu delector ac fidibus. R. Ah quanto melius lachrymis atq; ſuſpiriis? Præſtat enim flendo ad gaudium, quam gaudendo ad gemitum peruenire. G. Cantibus ſoniſque permulceor. R. Et feræ cantu falluntur, & volucres, illud miſerabilius muſica quoq; dulcedine piſces tangi. Nota tibi Arionis & delphini eſt fabella tam pro vero habita, vt ipſis annalibus ſit inſerta. Multi quidem ſcriptorum illuſtrium meminére miraculi, elegantius nemo quã Herodotus Graiæ pater hiſtoriæ, aſtipulantur imagines æneæ, illic vbi tanto periculo incolumis primum terris appulſus eſt, natantis piſcis tergo inſidens fidicen. Adhæc Syrenes cantu fallere creduntur, illud verò non creditum, ſed compertum, vt cotidie blandis verbis homo hominem fallit, & ad ſummam nihil ad fallendum voce aptius. G. Muſica ſuauitate delinior. R. Et aranea (vt aiunt) antequam mordeat, & medicus linit antequam feriat, & auceps, & mulier quem fallere vult, delinit, & prædo quem perimit, & Polypus quem demergit amplectitur. Et quidam peſſimi hominũ nunquam terribiliores ſunt, quam dum ſe geſtu & voce leniſſimos oſtendunt, quod imprimis de Domitiano principe lectum eſt. Vix vlla eſt ſine ſuſpicione delinitio. G. Cantu gaudeo & exaltor. R. Caue. Nam ſcriptum eſt: Extrema gaudii luctus occupat, & rurſus, ante ruinam exaltabitur ſpiritus. G. Cano dulciter. R. Neſcis an vltimam. Ipſe prædulciter morti proximus olor canit. Plures enim gaudio quam triſtitia periêre: ſolito dulcius canentem inter ipſa ſoni ſuſpiria expiraſſe recens fama eſt. G. Cantu ac tibiis delector. R. Non immerito quidem. Singuli enim dies te & horæ, & momenta ad ſepulchrum vehunt, quo cum cantu ferri veſter etiam nunc mos eſt, & antiqui tibiis efferebantur, vnde illud Statii Papinii: *Tibia cui teneros ſuetum producere manes*. Tibi vtraq; funeris pompa placet, illuc (te licet ire non ſentias) abſq; vlla requie properanti. G. Cantu moueor. R. At quid refert? Eſt haud dubie in animis hominum generoſis maxime potentiſſima muſica, ſed effectus ſupra fidem varii, atq; omittam quibus res non eget, hos ad lætitiam inanem, hos ad ſanctum & deuotum gaudium, plaſque nonnunquam lachrymas mouet, quæ varietas in diuerſas ſententias magna traxit ingenia. Nempe Athanaſius interdixit. Ambroſius pietatis appetens, vt caneretur inſtituit. Auguſtinus vtrumq; ſe paſſum, & difficile hinc ſibi negotium dubietatis exortum inter confeſſiones ſuas pie meminit. G. Delectat canere. R. Graia olim delectatio nunc & veſtra. Apud illos quidem cantus, ac fidium ignarus quiſquis eſſet, indoctus habebatur, quod Themiſtocli Attico Græcorum clariſſimo eo quod lyram in epulis recuſaſſet accidiſſe, Epaminondam vero Thebanum hanc fortaſſis infamiam declinantem præclare fidibus ceciníſſe author eſt Cicero. Mirum, & Socrates talis ſenex fidibus operam dedit, ne miremur Alcibiadem ab auunculo Pericle tibiæ ſtudio traditum apud illos honeſtiſſimo, vt inter liberales artes hanc quoque condiſceret. Sed verecundum pueri laudemus ingenium, qui cum ab inſigni tibicine ad id ipſum accito oblatas tibias ori applicuiſſet, & collecto ſpiritu genas inflaſſet, animaduerſa deformitate vultus erubuit, atq; abiectas tibias aſpernatus fregit, metuitq; licet tenera ætas exemplo eſſe, vt totius populi conſenſus tunc Athenis tibiarum vſus obſoleſceret. Ad vos & ſi non illud ardens muſicæ ſtudium peruenerit omnium principum mentes occupaturum, occupauit tamen aliquorum animos, peſſimorum maxime. Caius quippe cantandi ſtudioſiſſimus ſaltandique fuit. Nero quantum citharæ deditus fuerit, & quantam curam vocis habuerit incredibile dictu eſt. Id enim ſtultum eſt, penitusq; ridiculum, quod nocte illa quæ ſibi vitæ vltima, mundo autem reſpirandi vel modicum prima fuit, inter querelas quas vicina mors & præſens metus, dolorque dictabant, illud crebrius atq; miſerabilius defleuit, non quod tantus princeps, ſed quod tantus muſicus periret. Mitto alios, ad hanc veſtram, quæ nunc agitur, ætatem, licet parcior, venit tamen aurium voluptas, qua caſte ac ſobrie delectari humanitas quædam, capi autem & molliter inuiſcari vanitas multa eſt. G. Suauibus vocum modis cum delectatione detineor. R. O ſi audires ſanctorum ſuſpiria! O ſi hinc aures tuas damnatorum gemitus, & lamenta percellerent! Hinc beatorum iubilus, & cantus angelici, atque illa cœleſtis harmonia (quam Pythagoras ponit) Ariſtoteles euertit. Cicero noſter inſtaurat, tibi autem pietas fideſque ſuggerit eſſe ibi perpetuas, ac prædulces voces, & ſi non cœlorum, at cœleſtium incolarum, primam illam, & æternam cauſam ſine fine laudantium. Si hæc, inquam, omnia tuis auribus inferrentur, quam clare diſcerneres: quis concentus dulcior, quiſue ſalubrior? Nunc ſurdo ſenſui ſoni iudicium committis, de quo hactenus parua quidem res nonnullis forte videbitur, magnos tamen viros exercuit. Nec ſine vlla cauſa diuini Plato vir ingenii muſicam arbitratus eſt ad ſtatum ſiue correctionem morum Reip. pertinere.

Muſicam nullus veterum Arcadum omittere audebat, ſed neceſſario colebat, neque fateri neſcire auſus eſt, quia eiuſmodi inſcitia turpiſſimum quid apud eos putabatur. Præterea ſpectacula & ludos in theatris, cum cantibus & choreis, ſingulis quibuſque annis publicis ſumptibus adoleſcentes ciuibus præbebant. Quæ res ab eorum maioribus ſapienter inſtitutæ fuiſſe mihi videntur, non deliciarum aut laſciuiæ gratia: ſed cum animaduerteſent aſſiduos eius gentis labores in colendis agris, & duritiem atque aſperitatem
ea etiam morum auſteritatem, quæ ex frigiditate ac
prouenit, cui nos ſimiles gigni neceſſario oporteret (non
rum eſt, plagas cœli eſſe, quæ gentes moribus, & forma,
plæriſque diſciplinis inter ſe diſſimiles faciunt) volentes
que tractabilem reddere naturam, quæ per ſe durior
debatur, primo ea omnia, quę ſupra memorauimus,
deinde conuentus communes, & ſacrificia plurima,
ac mulieres congregarentur; poſtremo virginum ac
chorus. Quæ omnia ad eum finem fecerunt, vt id quod
hominum natura durius erat, conſuetudine placaretur
fieret. *Polyb. lib. 4.*

Ad muſicum tranſeo. Doces me, quomodo inter ſe
ues voces conſonent; quomodo neruorum diſparem
ſonum fiat concordia. Fac potius, quomodo animus
conſonet, nec conſilia mea diſcrepent. Monſtras mihi
di flebiles: monſtra potius, quomodo inter aduerſa flebilem
mittam vocem. *Senec. epiſt. 88.*

Omnis habitus animi cantibus gubernatur: nam
mnos adimitque, nec non curas, & immittit & retrahit,
rit, clementiam ſuadet, corporum quoque morbis mede
eſt, quod ægris remedia præſtantes præcinere dicuntur.
rum, ſi inter homines tanta Muſicæ dominatio eſt, cum
que, velut luſoiniæ & cygni, aliæue id genus, cantum
diſciplina ſuæ artis exerceant? Nonnullæ vero aues, vel
aquatiles beluæ inuitante cantu, in retia ſponte decurrunt
muſica capitur omne quod viuit: quia cœleſtis anima,
tur vniuerſitas, originem ſumpſit ex muſica. Mortuos
pulturam proſequi cum cantu oportere, plurimarum
regionum inſtituta ſanxerunt, perſuaſione hac, qua poſt
mæ ad originem dulcedinis muſicæ, id eſt, ad cœlum
tur. *Macrob. lib. 2. de ſomno Scipionis, his verbis Muſicam*

Cæterum primi illi legum latores cum animaduerterent,
hominum ſtudia non poſſent omnino tanquilla eſſe,
eis ſaltationem & rhythmum motu certo & ordine
hæc ludos conceſſerunt, qui vel ad mutuam coniunctionem
mouerent: vel ad verum cognoſcendum, acuendumque
fecerent. Similiter illis qui ebrietate & crapula inducti,
li perpetrabant, tibias & concentum accommodarunt,
his modis irrigata, honeſtiores matureſcendo mores
Ex Diogene Pythagoræo, lib. de ſanctitate.

Quando itaque bene incipientes pueri iocari ac ludere
mum per muſicam morem imbibunt, in contraria his
ſuperioribus muſica tendit, atque perſequitur erigere,
in ciuitate iacebat. *Plat. in dial. 4. de Inſt.*

Dorius prudentiæ largitor eſt, & caſtigatis effector:
pugnas excitat, votum furoris inflammat: Æolius
peſtates tranquillat, ſomnumque iam placatis attribuit
dius intellectum obtuſis acuit, & terreno deſiderio
ſtium appetentiam inducit, bonorum operator eximius.
rius.

Liberalibus ergo percipiendis artibus, ſine controuerſia
ces neceſſaria cognitio eſt, quando orationi cunctæ ſunt
Sed quid ego diſciplinis commodam eſſe commemorem
borum etiam quies vel opportuniſſima ſit, & quod contra
eſt, ad labores armaque capeſſenda; vel quemvis ſummum
dum laborem incitamentum ſit, & vnde claſſici in bello
& tympana remugiunt: quæ omnia ſunt ad pugnam
iam pridem vtiliſſime opportuniſſimeque inuenta. Sic
vinitores, ſic viatores ſic denique alicui labori alligati,
tus vnicum ſolamen inuenerunt: infantes quoque pueri
uitatem non aſpernantur, nutricisque cantu à fletu ceſſant
conticeſcunt. Sonitu aliquo iubet experrectos ſtatim
ſurgentes ad aliquod ſubeundum munus Pythagoras
ſus namque ita vegetiores viridioresque fieri: & conſopitam
tem exacui, morum quoque exempla mala, vt ſuſcitare
arte muſica poſſe, nos priſcæ docuerunt hiſtoriæ, ipſo
cente cum reliquis Cicerone. Sed vt aliqua ſimilitudine
ctus maximis minima conferam: vt cum violentia adoleſcentes
biarum etiam cantu, vt fit, inſtincti, pudicæ mulieris
gerent, admouiſſe tibicinam, vt ſpondæum caneret Pythagoras
dicitur: quod quum illa feciſſet, tarditate modorum, &
canentis illorum furentem petulantiam conſediſſe. Inde
mollitiem quod nimium animos effœminaret,
creditur repudiatum pridem fuiſſe genus, quod adoleſcentes
remolleſcerent eo genere animi, Lacedæmones improbaſſe
runtur. An non Homerus quoque nos docuit Muſicam,
à Chirone acceperat, atque didicerat, iram Achillis
Inuenerunt enim, inquit, mentem demulceri ſuaui
tharæ cantu, hac namque ad animum pacandum,
ad corporis ſubleuandum laborem, vſi ſunt antiqui:
pentes ad bellum animos ſuſcitarunt: hac curas ex animo
cuſſerunt, hac iuſtitiam docuerunt, hac inſignes virtutibus
ritis, laudibus proſequuti ſunt, corporis ægritudines &

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſe denique Deo coniunxerunt: vnde illa:

rem lunam, ſoliſq; labores:
genus,& pecudes vnde, imber & ignes,
iaſq; Hyadas geminoſq; Triones.

Quod porro immanes quoque feræ cantu r, quin & æque nonnullæ cantu ſubſultent, notius ex hi- rem ita à me nunc referatur. An non templis quoque ſoni- placandorum numinum cauſa, vt Ptolomæus ait, adhiben vt paucis colligam, eius eſt Muſica vtilitatis, commodi- vt minime negligenda ſit: Eius quoque nobilitatis, vt ex memorabuntur, noſci potuerit, vt ne pudori ſit futura cui- el in quaque re præſtantiſſimo vereri nullo modo poſſe videatur.

eruditionem, & animorum inſtitutionem longe præ- in neruorum vocumque cantibus ſitam, à Græcis ſem- creditum eſt. Hinc legimus Epaminondam Græciæ princi- præſtantiſſime cecinisse. Proinde Themiſtocles, quum ante in epulis recuſaſſet lyram, habitus indoctior: Sed quamuis duriſſimas Lacedæmoniis ſuis leges iniun- tamen ſtudium egregie videtur amplexatus: quando natura parens impertiiſſe animaduertitur: quando laborum onus moleſtiſſimum procliuius poſſet. Remi- Fabius inquit, cantus hortatur, & ſingulorum fatigatio, ſe rudi modulatione ſolatur. Pythagoras, & qui deinceps ſectati ſunt eadem, mundum ipſum non citra muſicas ra- natum, coaptatumq; argumentorum ſubtilitate col- viſi. Quin & artium veluti præſtantiſſima, diuinis ſe in- & quod teſtatum quoque Ptolemæus reliquit, numini- ndis adhibetur. Plato etiam eſſe gentibus contributam pu- ad præclarius quoddam, præſtantiuſque opus. Nam concinnitatis inter frequentamenta varia, præcipuè arti non ideo à Diis data, vt ad delicias conuertamus, & au- rum: Sed vt quod animæ conſonantiam turbat, & har- huiuſce voluptatis delinimento ſedari, ac ad ordinem re- Cæterum & grauiſſime Pindarus, ὅσα δὲ μὴ πεφίληκε ... ἀτύζονται. Quæcunque non amat Iupiter, ſeriantur Pieridum. Quid, quod Socrates iam ſenex inſti- non erubeſcebat? Thebis porro Pindari ſtatua viſitur aulia: inquit Athenæus, cantoris Cleonis: in cuius ſinum, Alexandro diruente, quam fugiens quidam aurum immi- anno trigeſimo poſt, iam Thebis frequentibus, cum recuperauit. Præclara eſt Comici Eupolis ad muſices pertinens ſententia, qua negotium eſſe ſancitur, βάθυ , id eſt profundum, flexuoſumque. Propterea in Hya- las: Muſica per Deos, inquit, perinde ac Libya, ſemper nouam quampiam parit. Magnus equidem iuxta citha- Theophilum, ſtabiliſque theſaurus muſica eſt: mores enim componitque ac mollit iratum ardores: quod vel Home- chilles abunde ſignificat. *Cic 1. Tuſc. quæſt.*

vero capi omne quod viuit, inde colligunt Platonici, quo his anima, qua vniuerſitas animetur, originē ſumpſit ex Certe ex Strabonis doctrina didicimus, elephantes cantu & tympanorum ſono. Et in Sympoſiacis Plutarchus ſcribit, pleraque deliniri, afficique plurimum muſica, ſicuti fi- Vbi verò ſaliantur equæ, nomen incini ſolitum, quem hippothoton. Cantu verò Delphinas moueri, teſtis locuples arus. In homine autem peculiaris adeſſe videtur ratio: quia or ſonus & flexanimus concentus in corpus muſicæ me- deferat, cuius anima in cœlo fuerit conſcia. Propterea nul- haberi tam immite, tam aſperum pectus, quod non oble- rorum talium teneatur affectu. Afferunt illa quoque Peri- inſitum eſſe omnibus, oblectari naturalibus moribus: cui mento pueri, qui vixdum nati, modulis permulcentur. propterea delinimur numeris, quia ratum ordinatumq; andi modum habent, monentque nos pro ſua æquabili ſe- nate: Indicium verò id maximum eſſe ordinem naturæ ra- quod quum ordinate laboramus, bibimus, comedimusque, viresque noſtras ſeruamus, augemuſque. Conſonantia i- inprimis cauſa demulcere poteſt, quia ſit permiſtio, ſiue temperatio contrariorum apte inter ſe coeuntium, & propor- cuſtodientium.

¶ Apophthegmata.

Socrates natu grandior, quum inter pueros fidibus canere diſce- obiurgantibus reſpondit: Nequaquam abſurdum eſſe diſcere prius neſciuiſſet, communi vitæ tam vtilia, & neceſſaria eſſe. fecit muſicam vir ſapientiſſimus, vt iam grandæuus diſcere quam erubeſceret. *Eraſm. lib 3. apoph.*

Solon, cum eius nepos ex fratre inter pocula carmen quoddam cecinisſet, delectatus eſt illa cantilena, & iuſſit adoleſcen vt eam ſe doceret. Cum autem quidam inetrrogaſſet, quam ob cauſam hoc deſideraret? reſpondit: Vt poſtquam ipſam didicero, moriar. *Ælian. de var. hiſt.*

Stratonicus aliquando trophæum cum erexiſſet, hunc inſcripſit titulum: Aduerſus male canentes cithara, Notans, tales vbiq; quam plurimos eſſe, quos ipſe viciſſet. *Eraſmus libro 6. apophthegmat. ex Athen.*

Nero à Mathematicis audiebat, fore, vt aliquando deijceretur imperio, eoque Græcum Iambicum dimetrum identidem vſurpabat:

Τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει.
Terra quæuis artem alit.

Putans, ſe tantum profeciſſe in arte canendi: vt etiam ſi exigeretur, in quauis natione ob muſices peritiam poſſet haberi in pretio. Quumque imminentibus, qui illum inſequebantur, de ſalute deſperans, cogitaret ſibi mortem adferre, ſubinde dicebat: Quantus artifex pereo. *Sueton.*

Ageſilaus. Cuidam Ageſilaum roganti, quam ob cauſam Spartiatæ ad tibiarum cantum inituri prælium exercerentur? Vt quum ad numerum, inquit, incedunt, appareat, qui formidoloſi ſint, qui fortes. Nam anapæſtorum ictus vehementer meticuloſis pallorem ac tremorem incutiebant. Itaque quum pes non reſponderet ad modulos tibiarum, prodebatur ignauorum imbecillitas. Magni ſiquidem refert, vt dux perſpectos habeat militum ſuorum animos, quo norit, qui ſint à prælio ſubmouendi, aut qui qua parte exercitus collocandi. *Plut. in Lacon apoph.*

Alexander. Quum Alexander etiamnum pubeſcens citharæ daret operam, & præceptor artis ſubinde moneret, quam chordam quomodo pulſare deberet: & puer parum obſequens doctori dixiſſet, quid ſi hanc pulſarem? Citharœdus lepide reſpondit: Si iſthuc quæris, tanquam Rex futurus, nihil refert: ſi vt artifex futurus, plurimum intereſt. *Eraſ lib. 8. apoph.*

Antiſthenes, quibuſdam admirantibus Iſmeniam, quod eſſet inſignis tibicen: Nequam, inquit, hominem eſſe oportet: nam ſi bonæ frugis eſſet, non eſſet egregius tibicen. Iudicabat, eos non poſſe bonos viros euadere, qui tantum operæ eiuſmodi artibus impendiſſent. *Plutarchus in vita Periclis. Pontan. libr. 5. capit. 1. de Prudentia.*

Ateas, quum Iſmeniam tibicinem optimum in bello cepiſſet, iuſſit illum canere, ac cæteris admirantibus, ipſe iurauit per ventum acinacem, ſibi iucundius eſſe, audire hinnitum equi. *Plutarchus in apoph.*

Iſmenias canebat in ſacrificio, quumque non litaretur, is qui conductus fuerat, arreptis tibiis canebat ridicule, & hoc canente litatum eſt. Incuſantibus autem iis, qui aderant: Diuinitus, inquit, contigit venuſte canere. Hic Iſmenias ridens: At me (inquit) canente, Dii voluptate capti commorabantur: te verò feſtinante illos abigere, arripuerunt hoſtiam. Refert Plutarchus Sympoſiacon libro 2. Conductitius ille ſibi laudem arrogabat, quod ipſo canente litatum ſit: quaſi Dii magis delectati ſint ipſius cantu, quam Iſmeniæ. Id lepidiſſime retorſit Iſmenias: ideo non fuiſſe litatum, quod Di gaudentes erudita muſica, diutius amarent adeſſe ſacrificio. At quum ille ridicule caneret, quaſi ſtuderet Deos abigere, ne vacui recederent, arripuerunt victimam.

Idem Citharœdum imperitum, obeſoque corpore, & ab omnibus vituperatum, ſolus Diogenes laudabat. Demirantibus, quam ob rem id faceret: Laudo, inquit, quod quum talis ſit, maluerit ſe ſe cithara quam latrociniis exercere, ſignificans illum corpore validum, ingenio rudem, latrociniis aptiorem eſſe, quam muſicæ. Iocus eſt ab inexpectato. *Laert. lib. 6.*

Idem, Alterum citharœdum, qui, quoties caneret, ab authoribus deſerebatur, obuium ita ſalutabat: Salue galle. Quum ille offenſus ſalutationis nouitate, diceret Quid ita? Quoniam, inquit, cantu tuo excitas omnes. Iocum captauit ex ambiguitate verbi Græci ἀνεγείρειν enim dicitur, & qui excitat dormientem, quod ſolent galli gallinacei mane canentes: & qui ſedentem excitat, vt ſurgat, quod ille ſolebat. *Laert. l. 6.*

Satyrus. Is egregius tibicen perſæpe Ariſtonis Philoſophi diſputationibus intererat, & his, quæ dicerentur, mire affectus, aiebat: Cur ergo non igni trado hoc telum, ad nihil vtile? Subobſcure referens tibiam, & quodammoda ſuam artem ad philoſophiæ ſtudium comparatam extenuans, & nihil æſtimans. *Ælian. 3. de var. hiſtor.*

Ariſtoteles interrogatus, quid de muſica ſentiret? reſpondit Iouem neq; canere, neque citharam pulſare. Senſit nimirum hoc ſtudium parum vtile hominibus eſſe, quo dii non etiam delectarentur. *Bruſ. l. 4. c. 17.*

Stratonicus de Phaone malo tibicine dicebat, quod non caneret harmoniam, ſed Chadmum. Phaon autem, quum ſe gereret pro tibicine, iactaretque ſe Megaris habere chorum: Nugaris, inquit Stratonicus: non habes, ſed haberis. Significans illum eſſe potius diſcipulum, quam magiſtrum aut chorum ipſo doctiorem eſſe. *Eraſ lib. 6. apoph.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Idem, Quum vidiſſet Propin citharœdum Rhodium, corpore quidem magnum, ſed arte puſillum, percontantibus qualis videretur? reſpondit prouerbiali dicto: Nullus, malus, magnus, piſcis. Singulis verbis hypoſtigme ſeparatis alium efficiens ſenſum. *Athenaus. Vide prouerbium etiam apud Eraſm. Nullus, magnus, &c.*

Idem, Rhodi quum artis ſuæ ſpecimen edidiſſet, neq; quiſquam plauſu alioue geſtu ſignum fauoris dediſſet, abſceſſit illinc, dicens: Quum id quod nullo conſtet impendio, non præſtetis, qui ſperem me à vobis præmium accepturum? *Athenaus, & Eraſm. libr. 6. apophthegm.*

Idem, Citharœdus quidam malus eum excipiebat conuiuio, atq; ſuper cœnam oſtentabat illi artem ſuam. Erat autem apparatus ſplendidus. Itaque Stratonicus quum illo canente non haberet qui cum loqueretur, confregit poculum & popoſcit maius. Id quum accepiſſet cum multis cyathis, ſoli calicem oſtendit moxque ſeſe vino ingurgitauit, & obdormiuit. Quum autem forte ſuperueniſſent aliquot commeſſabundi, cantori, qui conuiuium exhibebat, noti: Stratonicus expergiſcens factus eſt ebrius. At illi quum intellexiſſent, quod multum aſſidueque bibendo fuiſſet inebriatus, Stratonicus compendio reſpondit: Hic inſidiator & ſceleratus cantor, me veluti bouem ad præſepe, dum cœnam accipit, occidit. Boues multo cibo ſaginantur, priuſquam mactentur. *Athenaus.*

Anonymus. Xenophantus certis modis Alexandrum ad arma ſolebat concitare. Eam Muſices vim admirantibus cunctis, quidam ait: Si tantus artifex eſt, incinat modulos quibus illum à bellis reuocet. Sentiens, non eſſe magnæ artis hominem eo perpellere, quo ſuapte natura pronus eſt. *Eraſ. l. 4. apoph.*

Demoſthenes Mitylen. pulſauit fores hominis muſicæ ac citharæ dediti, quumque is audito pulſu iuſſiſſet illum introire: Faciam, inquit, ſi prius alligaris citharam. Subnotans illum nihil aliud quam cithara canere. *Plat. Sympoſiacon. lib. 2.*

Anonymus. Citharœdus quidam cum apud quempiam caneret, pollicitusque eſſet is apud quem cantabat, quanto melius cantaret, tanto ſe plura daturum, quum promiſſa poſtridie repoſceret, ei dulce quid occinens, ſubiecit, Voluptatem tibi reddo (inquit) pro voluptate. *Ex Ariſtot. libro 9. Ethicorum, recitat Bruſon. libro 4. capit. 17.*

Ageſilaus rogatus, vt vellet audire quendam, qui mira ſimilitudine luſciniæ vocem imitabatur, recuſauit: Frequenter (inquiens) ipſam audiui luſciniam, ſignificans ineptam eſſe voluptatem, magis delectari ipſa ſimulatione quam natura. *Plutarch. in Lacon. apophthegm.*

Demaratus, cum audiret cantorem quendam oſtentantē artem ſuam, nihil aliud laudis illi tribuit, tantum ait: Mihi videtur, non male nugari. Tantus erat contemptus artium: quæ licet eſſent operoſæ, tamen ſolum modo delinirent aures, nullam ſeriam vtilitatem adferrent Reipublicæ. *Plutarch in Lacon. apoph.*

Archidamus, Quum quidam prædicaret citharœdum, eiuſq; in canendo facultatem admiraretur: Heus, inquit, vir optime, quid honoris ac præmii abs te ferent boni viri, quum tantopere prædices citharœdum? Recte taxauit non vulgi modo, verum & principum præpoſtera iudicia, qui plerunque pluris faciunt mimum aut morionem, quam ſapientem, fidique conſilii virum: citharœdum verò cuius ars non Reipublicæ, ſed voluptati ſeruit, adeo non iudicauit prædicandum, vt nec inter bonos viros habendum duceret. *Plut. in Lacon.*

Idem. Ad eum qui ipſi cantatorem commendare volens, dixit, Hic eſt bonus cantor: At apud nos, inquit, hic eſt bonus condimentorum artifex: perinde quaſi nihil referret, vtrum quis muſicorum inſtrumentorum ſono, an obſoniis & condimentis voluptatem adferret. Apud Athenienſes cantores erant in ſummo pretio, quum coquis non haberetur idem honos: Lacedæmoniis verò nihil placebat artium, quod ciuium animos effœminaret magis quam ad virtutem accenderet. *Plut.*

Alcibiades imbutus philoſophiæ præceptis, voluptates ac artes indecoras aſpernatus eſt, diſciplinas liberas ſemper amplectebatur. Lyram hoc argumento reijciebat, quod vocem hominis imitaretur (quo colligere licet, olim qui lyra canebant, ſimul & voce ececiniſſe) plectrum, quod habitum formamque liberalem immutaret in illiberalem, tibiam duplici nomine damnabat: & quod ſic mutaret oris habitum, vt vix à familiariſſimis agnoſceretur qui caneret: & quod homini propriam adimeret vocem loquendique facultatem eriperet. Nemo enim poteſt ſimul & inflare tibiam & loqui. Canent igitur, inquit, Thebanorum filii, qui dicere neſciunt, nobis autem Athenienſibus, vt à maioribus accepimus, gentis Princeps eſt Pallas & Apollo; quorum illa fiſtulam confregit, hic tibicinem excoriauit. Proditum eſt priſcorum fabulis, Palladem ad ſepulchrum tibia canentem, offenſam oris deformitate, proiectam comminuiſſe tibiam. Apollo Marſiam canendo victum excoriauit. *Eraſm. libr. 5. apoph. ex Plut.*

Gelon. In conuiuio quum lyra circumferretur, cæterique ordine canerent (nam id apud Græcos honeſtum habebatur) Gelon equum iuſſit adduci in conuiuium, facileque, ac leuiter in illum inſiliit, ſignificans, hoc eſſe regalius, quam lyra canere. *Plutarchus in Lacon.*

¶ SIMILITVDINES.

Roterodami: Vt quidam magnetes ferrum attrahunt [illegible] medes qui in Æthiopia naſcitur, ferrum abigit, reſpuitque [illegible] muſices genus, quod ſedet affectus, eſt quod incitet. *In ſimilib.*

Thriueri: Muſica egregium ſtudiorum condimentum [illegible] vt in aliis, ita hic quoque fere peccatur: quod qui cœpit [illegible] cebris nimis capiatur. *In apoph.* 113.

¶ ADAGIA.

Bonus cantor, bonus cupediarius. ἀγαθὸς ψάλτης [illegible] ποιός.

In vituperium muſicæ artis dictum, quaſi eiuſdem [illegible] aures delectare cantu, & palatum cupediis.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Dauid omnibus gentibus pacatis religionis ſtudio [illegible] hymnos trimetros edidit: & cum his pentametros verſus [illegible] qui ſabbathis feſtisque diebus ſacris ſolennibus canerentur [illegible] cit his decachordem citharam, & nabla duodecim vocum [illegible] ad hæc ærea, grandia quidem & lata. *Sabellic. Ennead. 1. lib.* [illegible]

Dauid ad Saulum recenti dæmonum incurſu exagitatum [illegible] ſitus eſt, vt cantu demulceret æſtuantem mentis furorem [illegible] præſtitit: Nam quoties in morbum incidit Saul, ſtans Dauid [illegible] put, cum ſacros hymnos voce & fidibus ceciniſſet, ad ſanam [illegible] reductus eſt. *Ioſeph. lib. 6. c. 9. antiq. Iudaic.*

¶ EXEMPLA HISTORICA.

Anaſtaſius vanitates omnes fugiens canendi vſum [illegible] interdixit.

Ambroſius autem pietatis exercitium appetens, [illegible] ſtituit.

Pythagoras, vt ait Boetius in libr. Muſicæ artis inuentor [illegible] Græcos, per malleorum ferientium inæqualia pondera, [illegible] darum inæqualitatem, vel inæqualem extenſionem, [illegible] tum inæqualem longitudinem.

Samius porro Pythagoras in adytis Anoctoton Ægypti [illegible] Orphei antiquam heptachordon lyram inueniſſe, quam [illegible] Lesbius in Ægyptum proficiſcens ſecum attulit, ibique [illegible] apud ſacerdotes illos charior eſſet apud quos philoſoph [illegible] Aegyptiacam. Huius ergo lyræ concentus Pythagoras [illegible] rationem, ac proportiones primus fertur.

Tradiderunt veteres, *Mercurium* teſtudinem inuen [illegible] putrefactione ſoli intenti ſuperfuiſſent nerui, eosque [illegible] nitum reddere ſenſiſſet, eiuſmodi ligneum conſtruxiſſe [illegible] tum. Primum quidem quatuor neruis intentum, poſt [illegible] Homerus eſt author in hymno ad Mercurium: Mercurius [illegible] bent, Orphea docuit: Orpheus Thamyrim & Linum: Lin [illegible] culem & Amphionem Thebanum, qui à ſeptem neruorum [illegible] ſeptem portarum Thebas conſtruxit, interempto à Thracum [illegible] lieribus Orpheo, proiecta in mare lyra, fertur ea ad Antiſſam [illegible] perueniſſe Lesbi, quæ à piſcatoribus comperta tradita Te [illegible] hanc in Aegyptum tulit, Aegyptiisque oſtendit ſacerdotibus [illegible] bus factus eruditior, reuerſus ipſam dictus eſt inueniſſe. [illegible] ferant à Cadmo Agenoris filio Achæis traditam. Heraclides [illegible] vbi de Muſica ſcribit ſcientia, poeſin, inquit, citharœdi [illegible] mus nouit Amphion, Iouis & Antiopes filius, quem pater [illegible] tem docuit: per idem quoque tempus Linum ex Eubœa [illegible] ſcripſiſſe ait: Athen quoque ex Anthedone oppido Bœotia [illegible] nos, & Pierium ex Pieria, de muſis confeciſſe poemata: [illegible] Phylammona Delphon Latonæ Dianæ & Apollinis ortum [illegible] braſſe chorosque primum, de ſacro, quod in Delphis fuit, [illegible] Thamyrim autem Threicium, qui muſas in certamen pro [illegible] fertur, omnium maxime vocalem & ſonorum fuiſſe: [illegible] tanum aduerſus Deos ſcripſiſſe bellum: fuiſſe quoque De [illegible] cum Cercyreum priſcum muſicum, quem Troiæ di [illegible] Veneris & Vulcani nuptias ait ceciniſſe: Ithacenſem [illegible] minum reditum à Troia Agamemnonis & Græcorum [illegible] reliquorum cantu non inepto. Horum autem omnium [illegible] Steſichori & quorundam aliorum, non Heroicos verſus, [illegible] trum fuiſſe Heroicum, poeticumque: Terpandrum quoque [illegible] rœdicum, ait, poetam in Agonibus ceciniſſe, & citharœdicas [illegible] primum inueniſſe: ſic Clorum primum tibicinas leges [illegible] diam comperiſſe: ſicut Elegias & Heroica Polymneſtum Colo [illegible] phonium.

Lucretius ex hominum obſeruatione inuentos cantus [illegible] cum inquit:

At liquidas auium voces imitarier ore,
Ante fuit multo quam leuia carmina cantu
Concelebrare homines poſſent aureisque iuuare,

Et Zephyri

Et Zephyri caua per calamorum ſibila primum
Agreſtes docuere cauas inflare cicutas:
Inde minutatim dulces docuere querelas,
Tibia quas fundit digitis pulſata canentum,
Auia per nemora ac ſyluas ſaltusq; reperta,
Per loca paſtorum deſertaq; deuia ſyluis:
Sic vnum quicquid paulatim pertrahit ætas.

§ HIEROGLYPHICA.

Non immerito *Muſicam*, eamque omnibus numeris abſolutam, Ægyptij *Syrenam* hieroglyphicum ſignificari tradiderunt: ſiue multiplicem vocis varietatem, ſiue delectabilem ſuauitatem, ſiue pertinacem eius continuationem admiremur. *Vide Pier. Val lib.23.pag.*

Eiuſdem hieroglyphicum eſt *Cygnus*. Idem ibid. Et *Cicada*, quod oſtenditur ab eodem. *Pier. Val. l.26. pag.250.*

§ EMBLEMATA.

Muſicam Diis curæ eſſe.

Emblema Andr. Alciati. CLXXXIV.

Locrenſis poſuit tibi Delphice Phœbe, cicadam
Eunomus hanc, palmæ ſigna decora ſuæ.
Certabat plectro Sparthyn commiſſus in hoſtem,
Et percuſſa ſonum pollice fila dabant.
Trita fides rauco cœpit cum ſtridore bombo
Legitimum harmonias & vitiare melos;
Tum cithara argutans ſuauis ſeſe intulit ales,
Quæ fractam impleret voce cicada fidem:
Quæq; allecta ſoni ad legem deſcendit ab altis
Saltibus, vt nobis garrula ferret opem.
Ergo tuæ vt firmus ſtet honos, ò ſancte, cicadæ,
Pro cithara hic fidicen æneus ipſe ſedet.

Vide Cantus, & Carmen. Item Poeta.

Mutatio.

§ DEFINITIO: ET ETYMOL.

MVTATIO, Græce *μεταβολή, ῆς, ἡ*, & *μεταβολικός, ῦ, ὁ*, mutabilis dicitur. Eſt autem mutatio, quæ eſt in eadem ſpecie alteratio in magis & minus. *ſec. Ariſt. lib.5. Phyſic.*

Mutatum eſſe, eſt pars motus diſcreti, & terminus motus continui. *D. Thom. 1. par. q.53. art.2.*

Mutare, à quo ſupradicta veniunt, proprie eſt transferre. Varro, *cum aliquo loco cum omni familia mutes.* Item variare, vnde ſententiam dicimus. A muto fit mutabile, quod facile mutatur. *Varium & mutabile ſemper fœmina.* Item immutabile, quod nullo modo mouetur, ac flectitur: commuto pariter, ſimul muto, & commutabile: verum commutare verba, litigare. Teren. *Cenſeo hodie tecum commutaturum patrem vnum eſſe verbum.* Permuto permutabile, hinc veniunt.

§ POETICÆ SENTENTIÆ.

Virg.3. Georg.

Optima quæq; dies miſeris mortalibus æui
Prima fugit, ſubeunt morbi, triſtisq; ſenectus,
Et labor, & duræ rapit inclementia mortis.

Sen. epiſt. 106.

Meliora prætereuolant, deteriora ſuccedunt.

Eurip. in Hipp.

Ipſa dies quandoq; parens quandoq; nouerca.

§ SENTENTIÆ PHILOSOPHORVM.

Mutatio neceſſaria ſequitur ex actione agentis. *Auerroes diſpu.*

Mutatio nulla poteſt eſſe de non ſubiecto vere ad formam accidentis: quia materia quæ vere eſt non ſubiecta non poteſt ſumere formam accidentis, niſi prius adepta fuerit formam ſubſtantialem: vt eſſe accidentis à ſubſtantia compoſita proficiſcatur. *Albertus Magnus 3. Phyſ. tract.1. c.2.*

Mutatio nulla poteſt eſſe de non ente ſimpliciter, ad ens ſecundum quid, vel è conuerſo. *ibid.*

Mutatio non fit, niſi è contrario in contrarium. *in 3. Phyſic. lib.8. c.46.*

Mutatio ex non ſubiecto in non ſubiectum eſſe non poteſt, per accidens poteſt. *Alex. de Alex. 11. metaph.*

Mutatio nulla perpetua: omnis enim apta eſt natura eſſe ex quodam in quodam. *8. Phyſic. c.2. tex.86.*

Mutatio alia eſt de ſubiecto in ſubiectum: alia ex non ſubiecto in non ſubiectum, alia ex non ſubiecto in ſubiectum, & ſubiectum in non ſubiectum, quod affirmatione monſtratur, & cum illa, quæ ex non ſubiecto in ſubiectum non ſit mutatio, reſtant tres aliæ mutationes: Quæ ſcilicet ex non ſubiecto in ſubiectum ſecundum contradictionem eſt Generatio, quæ ſimpliciter ſimplex, quæ alicuius quædam, & quæ ex ſubiecto, in non ſubiectum, Corruptio. *Ariſt. phyſic. lib.5 cap.1.*

Cum omnis vitæ humanæ mutatio periculoſa eſt, tum qui in præſenti ſtatu nihil quod deſideret habet, is vſitatam ſibi vitæ rationem nulla alia re quam ſtultitia adductus mutat, atque à conſuetis alio transfert, quibus ſi nihil aliud boni adeſt, at profecto firmitate ipſa ignotis præſtant. *Plut. in Numa.*

Mutationes rerum eos qui aliquando plurimum potuerunt, omni potentia exuunt. *Dion. lib.37.*

Omnes rerum mutationes cædem, fugam, aliaque hoſtilia portendunt. *Salluſt. de bello Iugurth.*

Ferenda ſunt regum ingenia, nec vſui crebras mutationes. *Tacit. Annal. lib.12.*

M. Antonio & Pub. Dolabella conſulibus imperium Romanum iam ad Cæſares transferente fortuna varius & multiplex motus ciuitatis fuit, quodque in annua cœli conuerſione fieri ſolet, vt mota ſidera tonent, ac ſuos flexus tempeſtate ſignificent: ſic in Romanæ dominationis, id eſt humani generis conuerſione, penitus intremuit, omnique, genere diſcriminum, ciuilibus terreſtribus ac naualibus bellis, omne imperii corpus agitatum eſt. *L. Florus, libro 4. cap.3.*

Curarum aceruos & mutationes varias accidentium principes ipſi quoque vt homines, formidare debent. *Ammian. Marcel. lib.20.*

Sæpe ex leui cauſa magnæ mutationes & ingentes calamitates ortæ ſunt. *Nicet. in Man. Comneno. lib.5.* P.

In bello res in contrarium facile vertuntur: ac quod nemo votis auſus eſſet expetere, ſibive ſpondere, vltro ſe mortalibus nonnunquam offert. P. *Æmyl. lib.4.*

§ APOPHTHEGMATA.

Lycurgus interrogauit cur Spartani toties pugnaturi contra hoſtes caſtra mutarent? reſpondit. Vt eo magis lædamus hoſtem. *Plut. in Lacon. 2. apoph.*

Auguſtus Cæſar quodam die venit in ædes, in quibus habitarat Cato Vticenſis, hic cum Strabo, quo Cæſari adularetur, Catonis peruicaciam accuſaret, quod ſibi manus adferre, quam Iulium victorem agnoſcere, maluiſſet: Quiſquis, inquit Auguſtus, præſentem Reipublicæ ſtatum mutari non vult, is & ciuis & vir bonus eſt. Vnico dicto & Catonis memoriam tutatus eſt, & ſibi conſuluit, deterrens, ne quis in poſterum affectaret res nouas. Nam præſens ſtatus non is tantum dicitur, qui tum erat, cum hæc loqueretur Auguſtus: ſed is quoque, qui fuerat tempore conſpirationis in Iulium. Si quidem hæc dictio præſens apud Latine loquentes, ad tria tempora pertinet præteritum, præſens & futurum: vt, Præſentibus non erat contentus: & præſens in tempus emittat, id eſt, in futuram opportunitatem. *Eraſ. Rot. l.4. apoph. ex Suet.*

Tiberius, cum ab amicis interrogaretur, cur non tam facile magiſtratus & præfecturas ſuas mutaret? Reſpondit ſe data hoc opera ſemper feciſſe. Natura enim omnes, qui rerum adminiſtratione præſint, pecuniæ eſſe cupidos, plurimumque ſtudii ad rem magis magisque augendam eos collocare. Cæterum, ſi diutius in magiſtratu verſentur, ſegniores ad quæſtum faciendum fieri. Muſcas enim, ſi longius corporum vlceribus inſideant, minus graues & moleſtas fieri, quippe ſanie vlcerum ad ſatietatem vsque refertas: & cum qui vlceribus ſcateat, durius acceptum afflictumque iri, ſi ſaturis iam repulſis, famelicas alias ad vulnera admittere velit. Nicephorus Calliſtus Eccleſiaſticæ ſuæ hiſtoriæ. *lib.1. c.7.*

Sophronius Pompejopoleos Paphlagoniæ Epiſcopus, cum audiſſet in Synodo Seleuciana Acatij opiniones, & dogmatà recenſeri: Si per ſingulos dies, inquit, propriam edere fidem licuerit, veritatis integritas non diu manebit. *Socrates lib.2. Tripartitæ hiſt. c.34.*

Mutuatio, Mutuum.

§ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

MVTVATIO, Græce *δάνεισμα, ατος, τὸ*, & *δανείζω*, mutuo dicitur. Mutui datio dicitur ab eo, quod de meo fiat tuum, & ideo ſi non fiat tuum, non naſcitur obligatio. Mutuum dare eſt mutuare: mutuum damus, vt Paulus Iuriſconſultus inquit, non eandem ſpeciem recepturi, quam dedimus, hoc enim commodatum aut depoſitum eſt, ſed idem genus: nam ſi aliud genus veluti pro tritico vinum recipiamus, non erit mutuum. Mutui datio in his rebus eſt, quæ pondere, numero, menſurave conſiſtunt, quoniam in his non idem ſpecie redditur, ſed genere, cum in cæteris rebus aliud pro alio inuito creditore reddi non poſſit: mutuatio autem eſt actus ipſe mutuandi.

Mutuum à fœnore ſic ſeparat Marcellus, quod mutuum ſine vſuris, fœnus eſt cum vſuris. Plautus: *Nam ſi mutuo non potero, certum eſt, ſumam fœnore.*

EEEE Mutuo

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN